

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. november 28.
(OR. en)

14981/22

Intézményközi referenciaszám:
2022/0206(NLE)

EDUC 393
JEUN 170
SOC 634
EMPL 436

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	13961/22
Tárgy:	A Tanács ajánlása az „Utak az iskolai sikerhez” kezdeményezésről és a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás felváltásáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a tárgyban említett tanácsi ajánlást, amelyet a Tanács (Oktatás, Ifjúság, Kultúra és Sport) a 2022. november 28–29-i ülésén elfogadott.

A Tanács ajánlása az „Utak az iskolai sikerhez” kezdeményezésről és a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás felváltásáról

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 165. és 166. cikkére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

1. A szociális jogok európai pillérének¹ első és tizenegyedik alapelve hangsúlyozza annak fontosságát, hogy mindenki számára – már fiatal kortól kezdve – biztosított legyen a minőségi és inkluzív oktatás. Ezen alapelvek eredményes megvalósítása a tagállamok eltökéltségétől és intézkedéseitől függ. Az uniós szintű intézkedések kiegészíthetik a nemzeti intézkedéseket, és a Bizottság a szociális jogok európai pillérének megvalósítására vonatkozó cselekvési tervben² ismertette, hogy mivel járul hozzá a szóban forgó alapelvek megvalósításához.
2. Az Európai Bizottság 2020. szeptember 30-án közleményt³ tett közzé az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról, amely közlemény alapján a térséget jellemző hat dimenzió egyike az inkluzivitás. A Tanács 2021. február 18-án jóváhagyta az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030) szóló tanácsi állásfoglalást⁴, amely 1. stratégiai prioritásként a minőségnek, a méltányosságnak, a befogadásnak és a mindenki számára elérhető sikernek az oktatásban és a képzésben való előmozdítását határozza meg.

¹ HL C 428., 2017.12.13., 10. o.

² COM(2021) 102 final.

³ COM(2020) 625 final.

⁴ HL C 66., 2021.2.26., 1. o.

3. Az ifjúság európai évének (2022)⁵ célja a fiatalok bevonása saját jövőjük és Európa jövőjének alakításába, illetve az erre való képessé tételük azáltal, hogy több lehetőséget kapnak az életüket érintő döntésekben való részvételre.
4. Az Európa jövőjéről szóló konferencia végeredményéről szóló jelentésben a polgárok felszólítják az Európai Uniót és tagállamait, hogy hozzanak létre 2025-ig egy olyan befogadó európai oktatási térséget, amelyen belül minden polgár – beleértve a vidéki és a távoli területeken élőket is – egyenlő hozzáféréssel rendelkezik a minőségi oktatáshoz és az egész életen át tartó tanuláshoz⁶. A Bizottság 2020-as közleménye a befogadást és a nemek közötti egyenlőséget a 2025-ig megvalósítandó európai oktatási térség egyik kulcsfontosságú dimenziójaként határozza meg, továbbá szorgalmazza, hogy az oktatási eredmények váljanak függetlenné a társadalmi-gazdasági státusztól. A Tanács megállapodásra jutott arról, hogy az olvasás, a matematika és a természettudományok terén gyengén teljesítő 15 évesek aránya 2030-ra nem érheti el a 15 %-ot, valamint elkötelezte magát amellett, hogy a korai iskolaelhagyók arányát 9 % alá csökkentse.
5. Bár a korai iskolaelhagyók aránya uniós szinten jelentősen javult, és a 2010 és 2021 közötti időszakban 3,9 százalékponttal csökkent, sok tanuló továbbra is idő előtt hagyja el az oktatást. A korai iskolaelhagyók arányának uniós átlaga 2021-ben 9,7 % volt, ami éppen alatta van az Oktatás és képzés 2020 keretrendszerben 2020-ra kitűzött 10 %-os uniós szintű célértéknek. Az EU-ban továbbra is több mint 3,2 millió fiatal (18–24 éves) hagyja el végzettség nélkül az iskolát. Még mindig jelentős különbségek mutatkoznak az országok között, illetve azokon belül, egyes csoportok között pedig továbbra is egyenlőtlenségek állnak fent (pl. a migránsok, a fiatal férfiak, az etnikai kisebbségek, például a romák, valamint a vidéki és távoli területeken élő fiatalok kevésbé jól teljesítenek).

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2316 határozata (2021. december 22.) az ifjúság európai évéről (2022) (HL L 462., 2021.12.28., 1. o.).

⁶ *Konferencia Európa jövőjéről – Jelentés a végeredményről*, 2022. május, 46. javaslat (88. o.).

6. Az OECD 2018. évi Nemzetközi tanulói teljesítménymérésének (PISA-felmérés) eredményei alapján az alapkészségek terén gyengén teljesítők száma a 2009–2018-as időszakban számos országban romló tendenciát mutatott. Jelenleg a 15 éves európai fiatalok egyötöde továbbra sem rendelkezik megfelelő olvasási, matematikai vagy természettudományos kompetenciákkal. A 2018. évi nemzetközi számítástechnikai és információs műveltségi vizsgálat (ICILS) eredményei szintén azt mutatták, hogy az EU-ban a fiatalok egyötöde nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel, továbbá azt is feltárták, hogy súlyos teljesítménybeli különbségek mutatkoznak a társadalmi-gazdasági státuszhoz kapcsolódóan, ami a digitális szakadék elmélyülésének veszélyét hordozza magában⁷.
7. Az adatok megerősítik, hogy a társadalmi-gazdasági háttér jelenti az oktatási eredmények elsődleges előrejelzőjét. A hátrányos helyzetű tanulók a legtöbb uniós országban felülreprezentáltak azok körében, akik felső középfokú végzettség nélkül lépnek ki az oktatásból és képzésből. A 2018. évi PISA-felmérés eredményei azt mutatták, hogy a legtöbb uniós országban a szövegértés terén alulteljesítők aránya sokkal nagyobb a gazdasági, társadalmi és kulturális státuszhoz kapcsolódó index (ESCS) alsó kvartilisében, mint a felső kvartilisben; egyes uniós országokban a különbség a 40 százalékpontot is meghaladja. A szakirodalom megerősíti, hogy a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos háttérrel rendelkező tanulók általában több nehézségbe ütköznek tudományos és nyelvi készségeik fejlesztése során. Gyakrabban mutatnak a tanuláshoz köthető magatartászavarokat, kevésbé motiváltak a tanulásra, korábban lépnek ki az oktatásból és képzésből, valamint alacsonyabb képesítésekkel és a társadalomban való teljes körű részvételhez elégtelen kompetenciákkal rendelkeznek.

⁷ Bár a digitális készségek az alapkészségek közé tartoznak, ezen ajánlás nem foglalkozik velük külön, mivel azok már más kezdeményezésekben, például a digitális oktatási cselekvési tervben központi kérdésként szerepelnek.

8. Az elmúlt években a tagállamok nagyszámú iskolás korú harmadik országbeli migránst (köztük menekülteket⁸) integráltak oktatási és képzési rendszereikbe, akik közül kezdetben többen is nagyon alacsony szintű alapkészségekkel rendelkeztek. További kihívások merülnek fel az ukrajnai háború elől menekülőkkel összefüggésben, akiknek jelentős része célzott tanulási támogatásra (többek között a tanítási nyelv elsajátítása terén) és pszichoszociális támogatásra szoruló iskoláskorú gyermek.
9. A 2015. és 2018. évi PISA-felmérés arra is rávilágított, hogy a tanulók egyre ritkábban élik meg a közösséghez tartozás érzését az iskolában, valamint hogy széles körben elterjedt és egyre gyakoribb a megfélemlítés/internetes megfélemlítés. A kutatások kiemelik, hogy az érzelmi, szociális és fizikai jóllét az iskolában fontos szerepet játszik abban, hogy javuljon a gyermekek és a fiatalok esélye arra, hogy sikeresek legyenek tanulmányaik terén és az életben. Megerősítik, hogy a mentális egészséggel kapcsolatos problémák, valamint az erőszak és a megfélemlítés, a rasszizmus, az idegengyűlölet, továbbá az intolerancia és a hátrányos megkülönböztetés egyéb formái romboló hatást gyakorolnak a gyermekek és a fiatalok érzelmi jóllétére és oktatási eredményeire. A kutatások emellett arról tanúskodnak, hogy a hátrányos helyzetű csoportok jobban ki vannak téve a megfélemlítés kockázatának, és a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű környezetekben található iskolák tanulói gyengébb mértékben élik meg a közösséghez tartozás érzését, mint tehetősebb társaik.
10. A Covid19-világjárvány miatt még fontosabbá vált ezeknek a kihívásoknak a kezelése. Több tanulmány is utal arra, hogy a válság növelhette annak valószínűségét, hogy az iskolától való eltávolodás kockázatának kitett tanulók ténylegesen lemorzsolódnak, és hogy a járvány általában véve is káros hatást gyakorolt a tanulók mentális egészségére és jóllétére⁹.

⁸ A „menekült” kifejezést e dokumentum tágabb politikai értelemben használja, nem pedig a genfi egyezményben és az uniós menekültügyi vívmányokban meghatározottak szerint.

⁹ Lásd például: Koehler, C., Psacharopoulos, G. és Van der Graaf, L., *The impact of COVID-19 on the education of disadvantaged children and the socio-economic consequences thereof* (A Covid19 hatása a hátrányos helyzetű gyermekek oktatására és annak társadalmi-gazdasági következményei), NESET–EENEE jelentés, Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2022; Európai Bizottság, Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság, *Impacts of COVID-19 on school education* (A Covid19 hatásai az iskolai oktatásra), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2022; Blaskó, Z., da Costa, P. és Schnepf, S. V., *Learning Loss and Educational Inequalities in Europe: Mapping the Potential Consequences of the COVID-19 Crisis* (Tanulási veszteség és oktatási egyenlőtlenségek Európában: a Covid19-válság lehetséges következményeinek feltérképezése), az IZA 14298. sz. háttér-vitaanyaga, Bonn, 2021.

11. A Tanács 2011-ben ajánlást fogadott el a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról¹⁰. Európai és nemzeti szinten is kiterjedt munkára került sor az ajánlás végrehajtása érdekében, különösen a társaktól való tanulás és a bevált gyakorlatok tagállamok közötti cseréje révén, az európai szakpolitikai együttműködésre vonatkozó Oktatás és képzés 2020 keretrendszer keretében. Az európai iskolai eszköztáron és a Cedefop korai iskolaelhagyás kezelésére szolgáló szakképzési eszköztárán keresztül számos forrás, sikeres intézkedéseket bemutató példa és segédanyag érhető el az interneten. Az ajánlás végrehajtásának 2019-ben közzétett független értékelése¹¹ egyértelműen jelzi, hogy az ajánlás és az azt kísérő uniós szakpolitikai eszközök átalakulásokat ösztönöztek az oktatási és képzési intézményeken belül, valamint a szakpolitikai intézkedések terén, és hozzájárultak a korai iskolaelhagyás visszaszorításához. Az értékelés ugyanakkor azokat a területeket is kiemeli, ahol további munkára van szükség.
12. A különféle oktatási ágazatokban számos olyan transznacionális projekt részesült az Erasmus+ programból nyújtott támogatásban, amelynek célja a befogadás, valamint az alulteljesítés és a korai iskolaelhagyás kezelése. A befogadás a 2021–2027-es időszakra szóló Erasmus+ program egyik átfogó prioritása. A program egyik konkrét szakpolitikai prioritása a tanulási hátrányok, a korai iskolaelhagyás és az alapkészségek terén való alacsony szintű jártasság kezelése, ami lehetővé teszi, hogy az érdekeltek az Erasmus+ keretében nyújtott finanszírozást vegyenek igénybe szakpolitikai ajánlások végrehajtásához.

¹⁰ HL C 191., 2011.7.1., 1. o.

¹¹ Európai Bizottság, Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság, Donlevy, V., Day, L., Andriescu, M., Downes P., *Assessment of the implementation of the 2011 Council Recommendation on policies to reduce early school leave: final report* (A korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló 2011-es tanácsi ajánlás végrehajtásának értékelése: zárójelentés), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2019.

13. A 2014–2020-as európai strukturális és beruházási alapok (esb-alapok) jelentős beruházásokat mozgósítottak a korai iskolaelhagyás kezelése érdekében, és számos nagyszabású projekthez nyújtottak támogatást a 2011. évi tanácsi ajánlással összhangban. Az Európai Szociális Alap Plusz olyan egyéneket, régiókat és tagállamokat támogat, akik vagy amelyek különböző kihívásokkal szembesülnek, a Covid19-világjárványból való kilábalástól kezdve az éghajlatváltozással, a foglalkoztatással, a társadalmi befogadással és az oktatással kapcsolatos uniós célok eléréséig. Az esb-alapok és a 2021–2027-es kohéziós politikai alapok felhasználása többek között az európai szemeszter keretében kiadott országspecifikus ajánlások alapján történik.
14. A technikai támogatási eszköz lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kérésre támogatást kapjanak különféle területeken végrehajtott, olyan testreszabott reformokhoz, mint a gyermekek oktatási eredményeinek javítása, a kisgyermekkori nevelés és gondozás javítása, a korai iskolaelhagyás kezelésére és megelőzésére vonatkozó nemzeti stratégiák és cselekvési tervek kidolgozása, a tanárok toborzását és szakmai fejlődését támogató eszközök kifejlesztése, vagy a tantervi reform előkészítése és végrehajtása. A technikai támogatási eszközt és annak elődjét, a strukturálisreform-támogató programot több tagállam is felhasználta a korai iskolaelhagyás megelőzésével kapcsolatos reformok támogatására, különös tekintettel a kiszolgáltatott helyzetű gyermekekre.
15. A gyermekeknek és a serdülőknek kiegyensúlyozott kognitív, szociális és érzelmi kompetenciákra van szükségük ahhoz, hogy pozitív eredményeket érjenek el az iskolában és az életben. Az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló, 2018. május 22-i tanácsi ajánlás¹² meghatározza a személyes, szociális és a tanulás elsajátítására vonatkozó kompetenciát. Ez a kompetencia magában foglalja a bizonytalan és összetett helyzetek kezelésére, a személyes fizikai és érzelmi jóllétről való gondoskodásra, a fizikai és mentális egészség megőrzésére, az együttműködő és pozitív kapcsolatok kialakítására, az egészségtudatos, jövőorientált életvezetésre, valamint a konfliktusok inkluzív és támogató módon történő kezelésére való képességet is.

¹² HL C 189., 2018.6.4., 1. o.

16. Az oktatás és képzés területén a mindenki számára elérhető oktatási siker előmozdítását célzó méltányosságról és befogadásról szóló tanácsi következtetésekben¹³ a Tanács felkéri a tagállamokat, hogy hajtsanak végre oktatáspolitikai intézkedéseket és adott esetben vezessenek be reformokat az oktatási és képzési rendszerekben – az oktatás és a képzés teljes spektrumát szem előtt tartva, valamint az intézmények egészére irányuló megközelítést alkalmazva –, hogy az oktatás és képzés minden szintjén és típusában javítsák az esélyegyenlőséget és a befogadást, továbbá hogy előmozdítsák az oktatás sikerét.
17. A jövő európai tanáiról és oktatóiról szóló tanácsi következtetésekben¹⁴ a Tanács elismeri, hogy a tanárok, az oktatók és a nevelési-oktatási intézményvezetők az oktatás és képzés esetében nélkülözhetetlen hajtóerőt jelentenek, és hangsúlyozzák, hogy tovább kell fejleszteni és naprakésszé kell tenni kompetenciáikat. Az európai oktatási térségről szóló közlemény és tanácsi állásfoglalás elismerte a tanárok és oktatók kritikus szerepét.
18. A magas színvonalú kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről szóló, 2019. május 22-i tanácsi ajánlás¹⁵ hangsúlyozza, hogy valamennyi gyermek számára hozzáférést kell biztosítani a jó minőségű kisgyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz, mert ez hozzájárul az egészséges fejlődésükhöz és oktatási sikereikhez, segít a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében, és mérsékli a kompetenciabeli különbségeket a különböző társadalmi-gazdasági háttérű gyermekek között.
19. A magas színvonalú és inkluzív alap- és középfokú oktatást előmozdító vegyes tanulási megközelítésekről szóló, 2021. november 29-i tanácsi ajánlás¹⁶ támogatja a vegyes tanulási megközelítéseket, amelyek az iskolai helyszíneket és a távtanulási környezeteket, valamint a digitális és nem digitális tanulási eszközöket ötvözik azzal a céllal, hogy reziliensebb és befogadóbb oktatási és képzési rendszereket építsenek ki. Az ilyen gyakorlatok diverzifikált megközelítéseket és eszközöket tesznek lehetővé, hogy hatékonyabb támogatást lehessen nyújtani valamennyi tanuló – és különösen a sajátos igényű vagy hátrányos helyzetű csoportokból származó tanulók – számára, és fokozni lehessen tanulási motivációjukat.

¹³ HL C 221., 2021.6.10., 3. o.

¹⁴ HL C 193., 2020.6.9., 11. o.

¹⁵ HL C 189., 2019.6.5., 4. o.

¹⁶ HL C 504., 2021.12.14., 21. o.

20. Az európai készségfejlesztési program¹⁷ – a Covid19-világjárvány tanulságaira építve – olyan intézkedéseket határoz meg, amelyek célja a fenntartható versenyképesség megerősítése, a válságokra való reagálás céljából a reziliencia kiépítése, valamint az egyének és a vállalkozások segítése a releváns készségek fejlesztésében. A fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről szóló, 2020. november 24-i tanácsi ajánlás¹⁸ a szakképzésre vonatkozó olyan, megújított uniós szakpolitikai jövőképet javasol, amely kulcsszerepet játszik a korai iskolaelhagyás megelőzésében és az ellene való küzdelemben, valamint az esélyegyenlőség előmozdításában.
21. A digitális oktatási cselekvési terv¹⁹ intézkedéseket határoz meg a digitális transzformációhoz szükséges digitális készségek és kompetenciák fejlesztésére annak biztosítása érdekében, hogy egyetlen tanuló se maradjon le, és hogy a végzett hallgatók birtokában legyenek a munkaerőpiacon szükséges kompetenciáknak. A cselekvési terv a következőket irányozza elő: a tanárok és az oktatási személyzet számára a digitális jártasság előmozdítása és a dezinformáció elleni küzdelem érdekében közös iránymutatások kidolgozása, az Európai Digitális Kompetenciakeret naprakésszé tétele, valamint a digitális készségek oktatás és képzés keretében történő biztosításának javításáról szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslat. A cselekvési terv emellett szorgalmazza a nemek közötti szakadék megszüntetésére irányuló erőfeszítéseket a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (STEM) terén.
22. Az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló, 2021. június 14-i (EU) 2021/1004 ajánlásában²⁰ a Tanács felkéri a tagállamokat, hogy a rászoruló (azaz a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett, különösen a roma) gyermekek részére garantálják a tényleges és ingyenes hozzáférést az oktatáshoz és az iskolai tevékenységekhez. Az EU gyermekjogi stratégiája²¹ az inkluzív és minőségi oktatás kiépítésére szólít fel. A gyermekbarát internetre (BIK+) vonatkozó új európai stratégia²² olyan digitális környezet kialakítására szólít fel, amelyben a gyermekek védelemben részesülnek, szerepet vállalnak és tiszteletet élveznek, továbbá hangsúlyozza, hogy a kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek számára egyenlő esélyeket kell biztosítani a digitális évtized kínálta lehetőségek kiaknázására.

¹⁷ COM(2020) 274 final.

¹⁸ HL C 417., 2020.12.2., 1. o.

¹⁹ COM(2020) 624 final.

²⁰ HL L 223., 2021.6.22., 14. o.

²¹ COM(2021) 142 final.

²² COM(2022) 212 final.

23. A 2020-ban és 2021-ben elfogadott uniós esélyegyenlőségi stratégiák és társadalmi befogadásra vonatkozó szakpolitikai keretek²³ új generációja nagy hangsúlyt fektet a méltányosság és a befogadás előmozdítására, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemre az oktatásban, és célzottan támogatja a leghátrányosabb helyzetűeket és a hátrányos megkülönböztetés kockázatának leginkább kitetteket.
24. Az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témában adott és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás felváltásáról szóló, 2020. október 30-i tanácsi ajánlás²⁴ a fiatalok oktatásba és képzésbe való visszatérésének a továbbképzési ajánlatok diverzifikálása révén történő megkönnyítését javasolja, biztosítva adott esetben a nem formális és az informális tanulás érvényesítését. Emellett az ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve – tűzz célt magad elé, tanulj, fejleszd készségeidet, érvényesülj) kezdeményezés abban segít, hogy a 18 és 30 év közötti hátrányos helyzetű, nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok (NEET-fiatalok) elhelyezkedhessenek saját hazájuk munkaerőpiacán, méghozzá azáltal, hogy az oktatáshoz, szakképzéshez vagy munkavállaláshoz nyújtott támogatást egy másik uniós tagállamban történő szakmai gyakorlattal kombinálják e fiatalok készségeinek, tudásának és tapasztalatának javítása érdekében.
25. A 2011. évi tanácsi ajánlás végrehajtása alapján levont tanulságok, valamint a kutatásokból és az érdekelt felekkel folytatott konzultációkból származó új tapasztalatok olyan, szélesebb körű, inkluzívabb és szisztematikusabb megközelítést tesznek szükségessé az iskolai siker tekintetében, amely egyidejűleg kezeli az alapkészségekre és a korai iskolaelhagyásra vonatkozó uniós szintű célokat, és maradéktalanul integrálja a jólléti dimenziót. Egy ilyen megközelítésnek biztosítania kell az oktatásban és az életben való boldoguláshoz szükséges kompetenciák fejlesztését, és lehetővé kell tennie az érdemi tanulási tapasztalatot, a szerepvállalást, a közösségben való szélesebb körű részvételt és a stabil felnőttkorba való átmenetet, valamint az aktív polgári szerepvállalást.

²³ A 2020 és 2025 közötti időszakra szóló uniós nemi esélyegyenlőségi stratégia (2020), a 2020–2025-ös időszakra vonatkozó, rasszizmus elleni uniós cselekvési terv (2020), a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer (2020) és a kapcsolódó tanácsi ajánlás (2021), az LMBTIQ-személyek egyenlőségéről szóló 2020–2025-ös stratégia (2020), az integrációról és a befogadásról szóló cselekvési terv, 2021–2027 (2020), a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló stratégia (2021–2030) (2021), és az antiszemitizmus elleni küzdelemre és a zsidó élet előmozdítására irányuló uniós stratégia (2021–2030) (2021).

²⁴ HL C 372., 2020.11.4., 1. o.

26. A tagállamoknak EU-szerte szisztematikusan foglalkozniuk kell az alulteljesítés és a korai iskolaelhagyás csökkentésére, valamint az iskolai siker előmozdítására irányuló célkitűzéssel. Rendszerszinten egymással összhangban álló szakpolitikai intézkedésekre, valamint az egyéb releváns szakpolitikai területekkel (mint például az ifjúságügy, az egészségügy, a kultúra, a szociális szolgáltatások, a foglalkoztatás, a lakhatás, az igazságügy, a migráció és az integráció) való koordinációra, valamint a különböző szereplők közötti hatékony és minden szintre (nemzeti, regionális, helyi, iskolai) kiterjedő koordinációra van szükség a gyermekek, a fiatalok és családjaik koordinált támogatásának biztosításához. Ezzel párhuzamosan, iskolai szinten – a nemzeti körülményekkel összhangban – olyan, az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítéseket kell támogatni, amelyek valamennyi tevékenységi területre kiterjednek (oktatás és tanulás, tervezés és irányítás stb.), és az összes kulcsfontosságú szereplőt (tanulókat, nevelési-oktatási intézményvezetőket, az oktató és nem oktató személyzetet, a szülőket és a családokat, valamint a helyi és a szélesebb közösségeket) bevonják²⁵.
27. Ez a tanácsi ajánlás teljes mértékben tiszteletben tartja a szubszidiaritás és az arányosság elvét,

²⁵ Lásd az SWD(2022) 176 final bizottsági szolgálati munkadokumentumot.

AJÁNLJA A TAGÁLLAMOKNAK, HOGY:

1. 2025-ig – a megfelelő szinteken, és összhangban oktatási és képzési rendszerük struktúrájával – dolgozzák ki, vagy adott esetben erősítsék tovább **az iskolai sikerre irányuló integrált és átfogó stratégiát**²⁶ a társadalmi-gazdasági helyzet oktatási és képzési eredményekre gyakorolt hatásainak minimálisra csökkentése, a befogadásnak az oktatásban és képzésben történő előmozdítása, valamint a korai iskolaelhagyás és az alapkészségek terén mutatkozó alulteljesítés további csökkentése érdekében, és ennek során vegyék figyelembe a mellékletben foglalt szakpolitikai keretben felvázolt különféle intézkedéseket. Ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani a jó iskolai közérzetre mint az iskolai siker kulcsfontosságú elemére. Az említett stratégiának **megelőző, beavatkozó és kompenzáló** intézkedéseket kell tartalmaznia (beleértve a megerősített ifjúsági garancia²⁷ részeként kínált intézkedéseket is), **tényeken kell alapulnia**, és **az általános intézkedéseket célzott és/vagy egyénre szabott intézkedésekkel kell ötvöznie** azon tanulók számára (például a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű tanulók, a migráns, menekült vagy roma háttérrel rendelkező tanulók, a látható és láthatatlan fogyatékkal élő tanulók, a sajátos nevelési igényű vagy mentális egészségi problémákkal küzdő tanulók, valamint – a tagállami körülményeknek megfelelően – az elszigetelt, szigeti vagy távoli területekről, többek között az EU legkülső régióiból érkező tanulók számára), akik külön figyelmet és támogatást igényelnek inkluzív keretek között. Az említett stratégiának emellett a különböző szakpolitikai területeket, irányítási szinteket, valamint oktatási és képzési szinteket képviselő szereplők közötti strukturált **együttműködésen** kell alapulnia, megfelelő **finanszírozásban** kell részesülnie, továbbá a stratégiát egyértelmű **végrehajtási és értékelési** tervnek kell kísérnie;

²⁶ Az említett stratégia belefoglalható a vonatkozó nemzeti stratégiai dokumentumokba.

²⁷ A Tanács ajánlása (2020. október 30.) az „Út a munka világába – Az ifjúsági garancia megerősítése” témájában és az ifjúsági garancia létrehozásáról szóló, 2013. április 22-i tanácsi ajánlás felváltásáról (HL C 372., 2020.11.4., 1. o.).

2. dolgozzák ki, vagy adott esetben erősítsék tovább nemzeti, regionális és helyi szinten az **adatgyűjtési és nyomonkövetési rendszereket**, amelyek lehetővé teszik a tanulókra, valamint a tanulási eredményeket befolyásoló tényezőkre – különösen a társadalmi-gazdasági háttérre – vonatkozó kvantitatív és kvalitatív információk szisztematikus gyűjtését. Ezeknek a rendszereknek összhangban kell állniuk a személyes adatok védelmével és a nemzeti jogszabályokkal. A lehetőségekhez mérten biztosítaniuk kell, hogy a különböző szakpolitikai szinteken az aspektusok széles körére (köztük maguknak a tanulóknak a véleményére) vonatkozó, lebontott adatok és információk álljanak rendelkezésre, és hogy azokat (adott esetben anonimizált formában) felhasználják az elemzés, a megelőzés és a korai beavatkozás céljából, a szakpolitikák kialakításához, irányítási és nyomonkövetési célokra, továbbá a fenti stratégiák értékeléséhez;
3. egy integrált és átfogó stratégia keretében, továbbá a tagállami körülményeknek megfelelően kombinálják a mellékletben foglalt szakpolitikai keretben javasolt megelőző, beavatkozó és kompenzáló intézkedéseket a következők érdekében:
 - 3.1 **a tanulók** támogatása különféle olyan intézkedések szisztematikus ötvözésével, amelyek a tanulók érdekeit és szükségleteit helyezik a középpontba, és amelyek figyelembe veszik véleményüket;
 - 3.2 **a nevelési-oktatási intézményvezetők, tanárok, oktatók és egyéb személyzet, köztük a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban dolgozók** támogatása az ahhoz nyújtott segítség révén, hogy ismereteket szerezhessenek, valamint készségeket és kompetenciákat sajátíthassanak el, a folyamatos szakmai továbbképzéshez nyújtott támogatás révén, továbbá elegendő idő, megfelelő helyiségek és támogatás biztosítása révén annak érdekében, hogy hatékony munkát végezzenek valamennyi tanulóval, köztük a kirekesztés, az alulteljesítés és a korai iskolaelhagyás kockázatának kitett tanulókkal. Figyelmet kell fordítani munkájuk elismerésére és (többek között pénzügyi) megbecsülésére;
 - 3.3 **az iskolák** támogatása az iskolai sikerre irányuló, „egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés” kialakításában, amelyben az iskolai közösség valamennyi tagja (nevelési-oktatási intézményvezetők, tanárok, oktatók és egyéb oktatási személyzet, tanulók, szülők és családok, valamint a helyi közösség), valamint az érdekelt felek széles köre aktívan és egymással együttműködve részt vesz annak előmozdítása érdekében, hogy az oktatás valamennyi tanuló számára sikerrel párosuljon;

- 3.4 **rendszerszintű** intézkedések és ágazatközi megközelítés az oktatás és képzés terén a méltányosság és a befogadás javítása, valamint annak előmozdítása érdekében, hogy az oktatás valamennyi tanuló számára sikerrel párosuljon, többek között azoknak a struktúráknak és mechanizmusoknak a kezelése révén, amelyek különösen káros hatással lehetnek a hátrányosabb helyzetű csoportokhoz tartozó tanulókra;
4. a nemzeti, regionális és helyi szükségleteknek megfelelően optimalizálják a nemzeti és uniós **források** felhasználását az infrastruktúrába, a képzésbe, valamint az eszközökbe és az erőforrásokba való beruházásokhoz az oktatás területén a befogadás, az egyenlőség és a jóllét növelése érdekében, ideértve az uniós források – különösen az Erasmus+, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az Európai Szociális Alap Plusz, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Digitális Európa program, a Horizont Európa, a technikai támogatási eszköz, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap stb. – és szakértelem kiaknázását a reformok, és az infrastruktúrába, az eszközökbe, a pedagógiába és az egészséges tanulási környezetek létrehozásába történő beruházások vonatkozásában, valamint gondoskodjanak arról, hogy az alapok felhasználása összhangban álljon a stratégia egészével;
5. az európai oktatási térség (ezenbelül az oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszere [2021–2030]) és az európai szemeszter hatályos jelentéstételi szabályainak keretében számoljanak be stratégiájukról, a meghozott intézkedésekről, a vonatkozó nyomonkövetési és értékelési intézkedésekről, valamint az allokált költségvetésről;
6. aktívan vonják be a fiatalokat a tanácsi ajánlás végrehajtásába, többek között az uniós ifjúsági párbeszéd révén, annak biztosítása érdekében, hogy a fiatalok – köztük a hátrányos helyzetűek – véleményét, nézeteit és szükségleteit meghallgassák, illetve figyelembe vegyék,

FELKÉRI A BIZOTTSÁGOT, HOGY:

1. támogassa a tanácsi ajánlás, valamint a kapcsolódó kezdeményezések – például az európai gyermekgarancia és a megerősített ifjúsági garancia – végrehajtását azáltal, hogy megkönnyíti a tagállamok és valamennyi érdekelt fél közötti, a mindenki számára elérhető oktatási siker témáját érintő egymástól való tanulást és tapasztalatcserét az alábbiak révén:
 - 1.1 az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerének (2021–2030) végrehajtása, amelynek kiemelt területeit képezi a korai iskolaelhagyás csökkentése, az alapkészségek terén való jártasság növelése, valamint a tanulók, tanárok és oktatók jóllétének előmozdítása;
 - 1.2 az alulteljesítés kockázatának kitett csoportok számára a támogató tanulási környezet kialakítására és a jó iskolai közérzet elősegítésére irányuló stratégiákkal foglalkozó szakértői csoport tevékenységének kialakítása és előmozdítása a következőkre irányuló munka előbbrevitelének céljából: a támogató és egészséges tanulási környezetek fejlesztésével, a mentális egészség, az egészséges életmód, valamint a fizikai és érzelmi jóllét előmozdításával (többek között a poszttraumás stressz kezelésével), továbbá az iskolai megfélemlítés és erőszak megelőzésével kapcsolatos bevált gyakorlatok azonosítása, a sikeres iskolai gyakorlatok hatékony alkalmazására vonatkozó javaslatok, illetve uniós és nemzeti szintű figyelemfelkeltő tevékenységekre vonatkozó ajánlások kidolgozása;
 - 1.3 a sikeres gyakorlatok (ideértve a társaktól való tanulást és a társak általi mentorálást), iránymutatások és gyakorlati eszközök azonosítása és megosztása a nemzeti, regionális és helyi szakpolitikák és gyakorlatok kialakításának, végrehajtásának és értékelésének támogatása érdekében, ideértve a hátrányos helyzetű tanulókat célzó szakpolitikákat és gyakorlatokat is, az uniós együttműködési eszközök, online oktatási és képzési platformok és közösségek felhasználása, ideértve az eTwinninget, az új Európai Iskolai Oktatási Platformot, az Erasmus+ program korábbi résztvevőinek hálózatát, a Cedefopnak a korai iskolaelhagyás elleni küzdelemmel foglalkozó nagyköveteit, valamint az EU-ról szóló többnyelvű tananyagokat biztosító, Tanulósarok nevű weboldalt;

- 1.4 az oktatás és képzés területén a befogadás, a méltányosság és a jóllét előmozdítására, támogatására és lehetővé tételére irányuló, az uniós alapok – például az Erasmus+, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az Európai Szociális Alap Plusz, az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Digitális Európa program, a Horizont Európa, a technikai támogatási eszköz, a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap stb. – keretében rendelkezésre álló lehetőségek igénybevételenek ösztönzése, valamint az említett lehetőségekre való figyelemfelhívás;
- 1.5 az egész EU-ra kiterjedő kutatás és felmérések támogatása; kutatási hálózatok létrehozásának ösztönzése, valamint a kutatás és a szakpolitika, illetve a kutatás és a szakemberek közötti párbeszéd támogatása;
- 1.6 a digitális oktatásról és készségekről folytatott strukturált párbeszéd eredményeinek figyelembevétele;
2. támogassa a valamennyi tanuló számára elérhető oktatási sikerről (ideértve a migránsok integrációját és a nyelvtanulást) szóló útmutató anyagoknak és forrásoknak – a tagállamokkal együttműködésben és a tagállamok általi önkéntes felhasználás céljából történő – kidolgozását és terjesztését többek között az inkluzív oktatás előmozdítására és a korai iskolaelhagyás kezelésére irányuló európai iskolai eszköztárnak, az inkluzív oktatás és az állampolgári nevelés terén kialakított példaértékű gyakorlatok gyűjteményének, valamint a Cedefop korai iskolaelhagyás kezelésére szolgáló szakképzési eszköztárának a továbbfejlesztése és népszerűsítése révén;
3. mozgítsa elő az oktatási személyzet és más érdekelt felek szakmai fejlődési lehetőségeit az alábbiak révén:
 - 3.1 az Erasmus+ keretében megvalósuló személyzeti csereprogramok, projektek és hálózatok bevált gyakorlatainak megosztása, többek között az eTwinning online közösségen, az Erasmus+ tanárképző akadémiákon és a szakképzési kiválósági központokon keresztül;

- 3.2 virtuális szabadegyetemeknek (MOOC) és oktatási lehetőségeknek (többek között mikrotanúsítványok) az új Európai Iskolai Oktatási Platformon keresztül történő elérhetővé tétele a tanárok, oktatók, nevelési-oktatási intézményvezetők és a tanárképzésben oktatók folyamatos szakmai továbbképzésének céljából, valamint e tanfolyamok széles körű igénybevételének előmozdítása;
4. kövesse nyomon a tanácsi ajánlás végrehajtását, és tegyen jelentést arról az európai oktatási térség (ezenbelül az oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszere) és az európai szemeszter (ezenbelül a felülvizsgált szociális eredménytábla) hatályos szabályainak keretében;
5. az európai oktatási térségről szóló jelentések keretében kövesse nyomon az uniós szintű célok elérése terén elért eredményeket, és azokról rendszeres időközönként tegyen jelentést; az oktatási mutatókkal és referenciaértékekkel foglalkozó állandó csoporttal szoros együttműködésben vizsgálja meg, hogy miként lehetne javítani az uniós szintű nyomon követést, különösen a meglévő uniós szintű mutatók értékelése és – adott esetben, illetve szükség esetén – új, különösen a befogadásra és a méltányosságra vonatkozó mutatók javaslása révén.

A korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról szóló, 2011. június 28-i tanácsi ajánlás helyébe ezen ajánlás lép.

Kelt Brüsszelben,

a Tanács részéről

az elnök

Az iskolai siker szakpolitikai kerete

Ez a melléklet az oktatás és képzés terén tevékenykedő nemzeti, regionális és helyi politikai döntéshozók és gyakorlati szakemberek számára referenciaeszközként szolgáló szakpolitikai keretet javasol, amely forrásul szolgálhat egy olyan rendszerszintű szakpolitikai megközelítés kialakításához, amelynek célja valamennyi tanuló számára jobb oktatási eredmények elérését biztosítani.

E szakpolitikai keret rendszerszintű megközelítést ismertet arra vonatkozóan, hogy miként érhet el valamennyi tanuló nagyobb iskolai sikereket, függetlenül attól, hogy milyen személyes jellemzőkkel, illetve milyen családi, kulturális és társadalmi-gazdasági háttérrel rendelkezik. Az uniós tagállamokból származó adatok és bevált gyakorlatok, valamint a legkorszerűbb kutatások alapján meghatározza azokat a legfontosabb feltételeket és intézkedéseket, amelyek révén csökkenthető a korai iskolaelhagyás és az alapkészségek terén való alulteljesítés. E szakpolitikai keret az iskolai sikerre vonatkozó olyan, széles körű és inkluzív megközelítésen alapul, amely nemcsak a tanulmányi eredményeket veszi figyelembe, hanem olyan elemeket is, mint a személyes, szociális és érzelmi fejlődés, valamint a tanulók jó iskolai közérzete. A keret a következők köré épül: néhány átfogó feltétel (1. és 2. pont), valamint bizonyos, iskolai és rendszerszinten – az egyes nemzeti oktatási rendszerekkel összhangban – előmozdítandó, lehetséges intézkedések.

1. Ahhoz, hogy személyes jellemzőitől, valamint családi, kulturális és társadalmi-gazdasági hátterétől függetlenül minden tanuló sikeres legyen az iskolában, a megfelelő (nemzeti, regionális, helyi) szakpolitikai szinten kialakított, **az iskolai sikerre irányuló integrált és átfogó stratégiára** van szükség, összhangban a nemzeti körülményekkel, valamint az oktatási és képzési rendszer felépítésével. Egy ilyen stratégiának magában kell foglalnia például a következőket:
 - a) koordináció biztosítása más szakpolitikai területekkel (például ifjúságügy, egészségügy, kultúra, szociális szolgáltatások, foglalkoztatás, lakhatás, igazságügy, menekültek és más migránsok befogadása, a megkülönböztetés tilalma), tartós együttműködés kialakítása az oktatási és képzési rendszer különböző irányítási szintjei között, továbbá szisztematikus párbeszéd kialakítása az összes érdekelt féllel (köztük a tanulókkal, a szülőkkel és a családokkal, valamint a marginalizáltabb csoportok véleményét képviselő személyekkel), a tervezési szakasztól egészen a végrehajtásig és az értékelésig;

- b) kiegyensúlyozott, koherens és koordinált szakpolitikai intézkedések összességének megléte, amelyek ötvözik a megelőzést, a beavatkozást és a kompenzációt, nagy hangsúlyt fektetve a megelőző és a beavatkozó intézkedésekre;
- c) a korai iskolaelhagyás megelőzésére irányuló (szükség szerint) nemzeti, regionális és helyi stratégiai megközelítések integrálása azokkal a megközelítésekkel, amelyek célja az alapkészségek előmozdítása, a megfélemlítés, illetve az internetes megfélemlítés (ideértve a nemi alapú megfélemlítést és a szexuális zaklatást is) elleni küzdelem, valamint a jóllét támogatása;
- d) az iskola egészére kiterjedő, valamennyi tanulóra vonatkozó általános intézkedések inkluzív keretek közötti szisztematikus kombinálása a hasonló igényű vagy mérsékelt kockázatnak kitett tanulókra vagy tanulócsoporthoz tartozó célzott intézkedésekkel, illetve az összetett vagy állandó szükségletekkel rendelkező és a legnagyobb kockázatnak kitett tanulók esetében pedig személyre szabottabb intézkedésekkel;
- e) különös figyelem fordítása azokra a gyermekekre és fiatalokra, akik ki vannak téve a hátrányos helyzetbe kerülés vagy a hátrányos megkülönböztetés kockázatának, interszekcionális megközelítés biztosítása és megfelelő intézkedések bevezetése a veszélyeztetett csoportokra, például a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű, migráns vagy roma háttérű gyermekekre, a menekültekre, a látható és láthatatlan fogyatékossággal – beleértve a hosszú vagy rövid távú fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással – élőkre, valamint a sajátos nevelési igényű vagy mentális egészségügyi problémákkal küzdőkre vonatkozóan, együttműködve a szociális és egészségügyi szakértőkkel;
- f) figyelem fordítása a nemek közötti különbségek azonosítására az oktatásban és képzésben, többek között a fiúk és lányok teljesítményének fokozott nyomon követése révén, és adott esetben egyedi intézkedések bevezetése;
- g) a nem formális és informális oktatási folyamatok fontosságának figyelembevétele a tanulási siker és az összes érintett partner bevonása szempontjából;

- h) tényeken alapuló megközelítés követése, amely szilárd adatgyűjtési és nyomonkövetési rendszerekre épül (lásd az alábbi 2. pontot), és amelyet a legújabb kvantitatív és kvalitatív kutatások támasztanak alá, figyelembe véve azokat a gyakorlatokat és eszközöket, amelyek bizonyíthatóan sikeresen segítik elő valamennyi tanuló számára az oktatási sikert. Ez magában foglalja az európai szinten rendelkezésre álló olyan források igénybevételét, mint például az európai iskolai eszköztár, az inkluzív oktatás és az állampolgári nevelés terén kialakított példaértékű gyakorlatok gyűjteménye, a Cedefop korai iskolaelhagyás kezelésére szolgáló szakképzési eszköztára, valamint az egész életen át tartó pályaorientációval kapcsolatos rendszerek és gyakorlatok jegyzéke;
- i) arányos források allokálása, beleértve a nemzeti és uniós alapok felhasználását, valamint a reformokhoz nyújtott egyéb támogatást és az oktatási eszközökbe, az infrastruktúrába és a pedagógiába való beruházásokat (ideértve különösen a következőket: Erasmus+, Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, Európai Szociális Alap Plusz, Európai Regionális Fejlesztési Alap, Digitális Európa program, Horizont Európa, technikai támogatási eszköz, Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap, valamint az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz finanszírozási rendszere – CEF2);
- j) egyértelmű célokat és mérföldköveket tartalmazó végrehajtási terv, illetve nyomonkövetési és értékelési terv biztosítása, valamint koordinációs mechanizmus vagy struktúra létrehozása a nemzeti körülményeknek megfelelő szinten az együttműködés megkönnyítése, a végrehajtás támogatása, valamint a nyomon követés, az értékelés és a szakpolitikai felülvizsgálat lehetővé tétele érdekében.

2. A hatékonyság érdekében az integrált stratégiának a tagállamokban alkalmazott, nemzeti körülményeknek megfelelő szintű, **megbízható adatgyűjtési és nyomonkövetési** rendszereken kell alapulnia, és az nem róhat szükségtelen további adminisztratív terhet az oktatási intézményekre. Ezeknek a rendszereknek meg kell felelniük többek között az alábbiaknak:
- a) valamennyi (nemzeti, regionális és helyi) szakpolitikai szinten lehetővé kell tenniük az alulteljesítés és a korai iskolaelhagyás kiterjedésének, előfordulása gyakoriságának és lehetséges okainak elemzését, többek között a marginalizálódott tanulók és családok véleményének összegyűjtése révén;
 - b) azokat a szakpolitika-fejlesztés tervezésére és irányítására, a végrehajtás nyomon követésére, valamint az elfogadott intézkedések hatékonyságának és eredményességének értékelésére kell felhasználni;
 - c) lehetővé kell tenniük azoknak a tanulóknak a korai felismerését és azonosítását, akik ki vannak téve a korai iskolaelhagyás kockázatának, illetve akik már elhagyták idő előtt az iskolát, hogy időben megfelelő támogatást lehessen nekik nyújtani, anélkül, hogy e tanulókat beskatulyáznák vagy megbélyegeznék;
 - d) alapul kell szolgálniuk az iskoláknak nyújtott hatékony iránymutatáshoz és támogatáshoz.

Az adatoknak és információknak ideális esetben ki kell terjedniük az oktatás és képzés (beleértve a szakképzést is) valamennyi szintjére (kisgyermekkori nevelés és gondozás, alapfokú, alsó középfokú, felső középfokú oktatás) és típusára, azoknak elérhetőnek kell lenniük a különböző szakpolitikai szintek számára, továbbá meg kell felelniük a személyes adatok védelmére vonatkozó jogszabályoknak. A mennyiségi és minőségi információkat – a nemzeti körülményeknek megfelelően – részletesen lebontva (például a nemre, a társadalmi-gazdasági háttérre, a migráns háttérre, a regionális különbségekre stb. vonatkozóan), valamint azoknak a tényezőknek a széles körére kiterjedően kell gyűjteni, amelyek negatív vagy pozitív hatást gyakorolnak a tanulási eredményekre (például a kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel, iskolalátogatás, a tanulási folyamatokban való részvétel, az alapkészségek terén elért eredmények, jó iskolai közérzet, mentális egészség, a közösséghez tartozás érzése, magatartási problémák, a megkülönböztetéssel kapcsolatos tapasztalatok stb.).

3. A **tanulók** támogatása érdekében – a nemzeti körülményekkel, illetve az oktatási és képzési rendszer struktúrájával összhangban nemzeti, regionális, helyi és iskolai szinten – a következő bevált gyakorlatok azonosítására került sor, amelyek sikeres végrehajtása nagyban függ az összes érintett szereplő (nevelési-oktatási intézményvezetők, tanárok, oktatók vagy más releváns személyzet, családok és maguk a tanulók) elkötelezettségétől:

Megelőző intézkedések

- a) A kockázati tényezők, mint például a tanulási nehézségek, a fejlődési rendellenességek, a nyelvi kompetenciák és a sajátos nevelési igények – köztük a szociális és érzelmi nehézségek – korai azonosításának biztosítása, valamint az alulteljesítés és a lemorzsolódás kockázatának kitett tanulók korai felismerése, elkerülve ugyanakkor a beskatulyázást és a megbélyegzést.
- b) Olyan tantervek kidolgozása, amelyek tanulóközpontúak, inkluzív és kapcsolatorientált pedagógiai módszereken alapulnak, valamint változatos és személyre szabott oktatási és tanulási formákat tesznek lehetővé. Adott esetben mérlegelni kell a gyermekek és a fiatalok aktív bevonását a tananyagok kialakításába, különösen ami a megfélemlítés megelőzésére, a szociális és érzelmi nevelésre, a konfliktusmegoldásra és az előítéletek leküzdésére vonatkozó segédanyagokat illeti.
- c) A szociális és érzelmi nevelésnek, a megfélemlítés megelőzésének, valamint a mentális és fizikai egészségnek a beépítése a tantervekbe, a kisgyermekkorai neveléstől és gondozástól kezdve a felső középfokú oktatásig és képzésig.
- d) Az oktatás nyelvével (nyelveivel) kapcsolatos kompetenciák megerősítése, ugyanakkor a tanulók nyelvi sokszínűségének mint a továbbtanulás és a tanulmányi eredmények szempontjából vett pedagógiai erőforrásnak az értékelése és támogatása. Ez magában foglalhatja például a korábbi nyelvismeret értékelését, a tanuló anyanyelvén (első nyelv) és az oktatás nyelvén biztosított erőteljes támogatást, az otthoni nyelvtanuláshoz való hozzáférést, valamint – adott esetben – a befogadó és a többségi osztályok közötti átmenetet támogató mechanizmusokat az oktatás különböző szintjein.

- e) Különösen a menekültek és az újonnan érkezett migránsok támogatása az oktatás nyelvének elsajátításában a többségi osztályokba és tantervekbe való korai bevonás révén, további személyes támogatást nyújtva a megfelelő szinten a szociális és az iskolai tanulás felgyorsítása érdekében. Kulcsfontosságú szerepet tölthet be továbbá a nyelvi és tanulásbeli segítségnyújtáshoz, valamint a pályaaorientációhoz való folyamatos hozzáférés az oktatás és képzés valamennyi szintjén, továbbá az interkulturális oktatás, illetve a szülői szerepvállalás.
- f) Interaktív és gyakorlati, a kulturális és nyelvi háttérrel figyelembe vevő pedagógiai megközelítések előmozdítása annak érdekében, hogy hozzájáruljanak a tanulók autonómiájának és felelősségérzetének kialakításához a tanulás során, és lehetővé tegyék számukra, hogy aktívan részt vegyenek kompetenciáik fejlesztésében. Az ilyen megközelítések magukban foglalhatják a egyes tanulási lehetőségeket (ideértve a digitális erőforrásokat, valamint a könyvtárakhoz, laboratóriumokhoz, múzeumokhoz, más kulturális intézményekhez, például zeneiskolákhoz és művészeti iskolákhoz, közösségi központokhoz, illetve a természethez való hozzáférést), a fogyatékkal élő vagy sajátos nevelési igényű tanulók igényeinek figyelembevételét, a tanulási idő és környezet rugalmas és heterogén szervezését, a transzdiszciplináris oktatást és tanulást, az együttműködésen alapuló tanulást és a társak általi támogatást, valamint a fogyatékkal élő tanulók esetében a támogató-segítő technológiák használatát.
- g) A személyes tanulási igényeket és pályákat tükröző és támogató értékelési gyakorlatok előmozdítása, különösen a formatív és folyamatos értékelés széles körű alkalmazásával, valamint többféle olyan digitális és nem digitális forma és eszköz (pl. portfóliók, szakértői értékelés és önértékelés) kombinálásával, amely inkluzív, figyelembe veszi a kulturális háttérrel és részvételen alapul.

Beavatkozó intézkedések

- h) Olyan keretek biztosítása az iskolákban, amelyek célzott támogatást nyújtanak a tanulási nehézségekkel küzdő vagy az alulteljesítés kockázatának kitett valamennyi tanulónak, multidiszciplináris és csapatalapú megközelítés révén (pl. a szülői szerepvállalásra irányuló programok az egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés révén, mentorálási programok, beleértve a társak általi mentorálást is, támogató személyzet mozgósítása, további tanulási idő biztosítása a tanévben és/vagy a tanítási szünetekben, további tanulási környezetekhez való hozzáférés).
- i) Inkluzív és hozzáférhető keretek között fokozott, személyre szabott támogatás nyújtása a sokrétű, komplex szükségletekkel rendelkező tanulók számára, beleértve a szociális, érzelmi és mentális egészségügyi szükségleteket is (pl. személyes mentorálás, egyéni tanulási tervek, érzelmi szaktanácsadó általi beavatkozások, pszichoterápiás beavatkozások, multidiszciplináris csoportok, családtámogatás).
- j) Megoldások biztosítása iskolai szinten vagy más szereplőkkel partnerségben olyan tanulók számára, akik társadalmi-gazdasági háttérük miatt nehézségekbe ütköznek az alapvető szükségletek kielégítése terén (pl. oktatási anyagok hiánya, a közlekedéshez kapcsolódó nehézségek, éhezés, táplálkozási és alváshiány).
- k) Célzott pénzügyi és/vagy nem pénzügyi támogatási programok biztosítása a hátrányos helyzetű tanulók számára annak érdekében, hogy megkönnyítsék a közép- és felsőfokú oktatási és képzési szintekre való továbblépésüket, valamint a megfelelő képesítésekhez vezető felső középfokú tanulmányok sikeres elvégzését.
- l) Finanszírozási lehetőségek biztosítása a menekültek és az újonnan érkezett migráns tanulók számára, hogy biztosított legyen szükség esetén a felzárkóztató, illetve az előkészítő órákhoz való hozzáférésük, valamint az oktatási és képzési rendszerbe való zökkenőmentes belépésük minden szinten.

Vegyes beavatkozó/kompenzáló intézkedések

- m) Szociális, érzelmi és pszichológiai támogatás nyújtása a tanulóknak, különösen azoknak, akik káros gyermekkori tapasztalatokkal rendelkeznek, traumát, vagy az iskolai részvételüket akadályozó súlyos szociális vagy érzelmi stresszt éltek át. Ez magában foglalhatja a tanácsadói és mentori szerepkörök megerősítését a személyzet körében, a tanulók mentális egészséggel foglalkozó szakemberekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek megkönnyítését az iskolán belül és kívül, valamint a megfélemlítés áldozatai és elkövetői esetében a korai beavatkozást. A társak általi és közösségi támogatás kialakítása a megfélemlítés/online megfélemlítés megelőzése és a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelem érdekében.
- n) Méltányos, rugalmas és megfelelő támogatáshoz való hozzáférés biztosítása a menekültek és az újonnan érkezett migránsok számára, beleértve a szociális, érzelmi és pszichológiai támogatást is, segítve őket a poszttraumás stresszhez, valamint a migrációs vagy integrációs tapasztalatokhoz kapcsolódó kihívások leküzdésében. Ezt a támogatást egy szélesebb körű és ágazatokon átívelő rendszerbe kell beágyazni annak érdekében, hogy valamennyi sajátos igényüket figyelembe lehessen venni, együttműködve a szociális és egészségügyi szolgálatokkal, a mentális egészséggel foglalkozó hivatalokkal és minden egyéb érintett szolgálattal és hivatallal, valamint szorosan bevonva a tanulókat és a családjukat, illetve gondozóikat.
- o) A tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységekhez (sport, művészet, önkéntesség vagy ifjúsági munka stb.) való hozzáférés megkönnyítése, valamint tanulmányi eredményeik dokumentálásának és érvényesítésének javítása.
- p) Az oktatási tanácsadásnak, a pályaorientációnak és a pályaválasztási tanácsadásnak, valamint az életpálya-építési ismeretek oktatásának a megerősítése az életpályamenedzsment-készségek és kompetenciák elsajátítása céljából. Ennek magában kell foglalnia a tantervi és a tanterven kívüli tevékenységeket, például a munkaalapú tanulást, a munkahelyi látogatásokat, a gyakorlati tanulási tapasztalatokat, a karrierjátékokat vagy a próbatanfolyamokat.

4. **A nevelési-oktatási intézményvezetők, a tanárok, az oktatók és az egyéb személyzet, köztük a kisgyermekkorai nevelésben és gondozásban részt vevők** kulcsszerepet játszanak a stratégiában. Ehhez a kihívásokkal teli feladathoz támogatásra van szükségük, és képesnek kell lenniük arra, hogy megértsék és kezeljék az oktatási egyenlőtlenségeket, az alulteljesítést és az iskolától való elfordulást. Ehhez – a szükséges tudás, készségek és kompetenciák megszerzésének elősegítése mellett – megfelelő munkafeltételekre is szükség van az idő, a helyiségek és az eszközök tekintetében. A következő bevált gyakorlatok azonosítására került sor:

Megelőző intézkedések

- a) A befogadásnak, a méltányosságnak és a sokszínűségnek, az alulteljesítés és az iskolától való elfordulás megértésének, valamint a jóllét, a mentális egészség és a megfélemlítés kérdése kezelésének beépítése valamennyi kötelező pedagógusképzési programba.
- b) Gondoskodás arról, hogy a magas színvonalú és kutatásalapú pedagógusképzés és a folyamatos szakmai továbbképzés felkészítse a nevelési-oktatási intézményvezetőket, a tanárokat, az oktatókat és más oktatási személyzetet arra, hogy:
- megértsék azokat a kockázati és védelmi tényezőket, amelyek hatással lehetnek a tanulmányi teljesítményre, az iskolától való elfordulásra, illetve a korai iskolaelhagyásra, valamint a szociális, érzelmi és magatartási nehézségekre,
 - megértsék a jólléttal, a fogyatékossgal és a mentális egészséggel kapcsolatos problémákat, beleértve a poszttraumás stresszt is, és támogassák a tanulók szociális és érzelmi kompetenciáinak fejlesztését,
 - fejlesszék a többnyelvű és multikulturális környezetben való tanításhoz szükséges kompetenciáikat,

- felismerjék az oktatásban és a tanulásban előforduló nemi sztereotípiákat és küzdjenek azok ellen (ideértve a fiúk teljesítményével kapcsolatos alacsony elvárásokat és a nemek között a STEM terén meglévő különbségeket is), továbbá a nemek közötti egyenlőség szempontját figyelembe vevő tanítási gyakorlatokat dolgozzanak ki, amelyek jobban elősegítik a fiúk és lányok motiválását és bevonását,
 - felismerjék és kezeljék a tanulási nehézségek különböző típusait,
 - együttműködésen alapuló gyakorlatokat alkalmazzanak, és dolgozzanak együtt az iskolán belül működő multidisziplináris csoportokban, valamint külső partnerekkel,
 - szükség szerint többféle tanulási megközelítést, eszközt és környezetet alkalmazzanak, és aktívan megvalósítsák a vegyes tanulást, ötvözve a beltéri és kültéri tevékenységeket, az egyénre szabott és csoportos oktatást és tanulást, a digitális és nem digitális erőforrásokat stb.,
 - formatív értékelési módszereket és eszközöket alkalmazzanak az oktatás és a tanulás terén,
 - a tanulást segítő légkört teremtsenek, az osztályirányításra, a megfélemlítés megelőzésére és a konfliktusmegoldásra vonatkozó stratégiákat alkalmazva, és bizalmi kapcsolatokat alakítsanak ki a tanulókkal, a szülőkkel, a családokkal és a gondozókkal, különösen azokkal, akik hátrányosabb helyzetben vannak.
- c) A tanárok, oktatók, nevelési-oktatási intézményvezetők és egyéb oktatási személyzet ösztönzése arra, hogy olyan iskolákban dolgozzanak, ahol magas a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű tanulók aránya. A tanárképzésben részt vevő hallgatók ösztönzése arra, hogy ilyen iskolákban szakmai gyakorlaton vegyenek részt.
- d) Annak biztosítása, hogy az életpálya-építési ismeretek oktatásában, valamint a tanulással kapcsolatos, illetve a pályaválasztási tanácsadásban részt vevő személyzet minden tagja megfelelően képzett és képesített legyen, és hozzáférjen az alap- és továbbképzéshez.

- e) A tanárok, oktatók, nevelési-oktatási intézményvezetők és egyéb iskolai személyzet jóllétének támogatása, valamint a tanári szakma vonzerejének javítása, többek között a megfelelő munkafeltételek, a szakmai autonómia, a tanároknak és oktatóknak az iskolairányításba való aktív bevonása, a magas színvonalú alapképzés és a folyamatos szakmai továbbképzés, a támogató és mentális egészségügyi szakemberekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, az együttműködés és a társak általi támogatás biztosítása révén.

Beavatkozó intézkedések

- f) A tanárok, oktatók és más oktatási személyzet és szakemberek közötti személyzeti csereprogramok, a társaktól való tanulás és a társak általi támogatás elősegítése hálózatépítés, szakmai látogatás, szemináriumok és több szakmát átfogó tanulóközösségek révén, valamint hozzáférés azokhoz a szakértői központokhoz és megfelelő erőforrásokhoz, amelyek segíthetnek a tanításnak és a tanulásnak az összes tanuló sajátos igényeihez igazításában. Különösen az olyan szakosodott erőforrásközpontokhoz vagy tanácsadó csoportokhoz való hozzáférés biztosítása, amelyek biztosítani tudják a menekültek és az újonnan érkezett migráns tanulók támogatásához szükséges eszközöket és pedagógiai módszereket, valamint amelyek több településen és iskolában dolgoznak.
- g) Lehetőség szerint annak vizsgálata, hogy a tanári szakmába való belépést biztosító alternatív utak miként segíthetik elő az oktatási személyzet körében a sokszínűség növelését, és hogyan nyithatják meg az utat a tanári szakma felé különféle háttérű személyek előtt, beleértve azokat a jelölteket is, akik társadalmi-gazdasági téren maguk is hátrányos helyzetűek voltak.
5. Annak előmozdításához, hogy a tanulás valamennyi tanuló számára sikerrel párosuljon, különösen hatékonyak bizonyult az **„egész iskolára kiterjedő, közösségi megközelítés”**, amelyben az iskolai közösség valamennyi tagja (a nevelési-oktatási intézményvezetők, a tanárok, az oktatók és az egyéb oktatási személyzet, a tanulók, a szülők és a családok), valamint az érdekelt felek széles köre (például szociális és egészségügyi szolgálatok, ifjúsági szolgálatok, felkereső szociális munkások, pszichológusok, érzelmi szaktanácsadók/terapeuták, ápolók, beszéd- és nyelvterápiás szakemberek, orientációs szakemberek, ifjúságsegítők, helyi hatóságok, nem kormányzati szervezetek, vállalkozások, szakszervezetek, önkéntesek stb.) és a közösség egésze aktívan és együttműködő módon vesznek részt. A sikeres szakpolitikai intézkedések közé tartozhatnak a következők:

Megelőző intézkedések

- a) Megfelelő szintű autonómia biztosítása a nevelési-oktatási intézményvezetők és az irányító testületek döntéshozatalában, szigorú elszámoltathatóság mellett.
- b) Annak előmozdítása, hogy a mindenki számára elérhető iskolai siker és a jó iskolai közérzet (beleértve a megfélemlítés megelőzését, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, a nemek közötti egyenlőség iránti érzékenységet és az egészséggel kapcsolatos problémákat) beépüljön az iskolai tervezési és irányítási folyamatokba (iskolai fejlesztési tervek, küldetésnyilatkozatok, éves vagy többéves pedagógiai tervek stb.), továbbá az iskolák ösztönzése konkrét befogadási és jólléti tervek kidolgozására, nyomon követésére és értékelésére.
- c) Valamennyi tanuló iskolai sikerének és jó iskolai közérzetének előmozdítása a belső és külső minőségbiztosítási mechanizmusok részeként, valamint az olyan kérdésekkel kapcsolatos célértékek és mutatók beillesztése, mint a tanulási környezet, a megfélemlítés és a jóllét. Annak biztosítása, hogy a külső értékelés/vizsgálat tanácsadást és támogatást nyújtson az ellenőrzött iskoláknak, támogassa az iskolák önértékelését, és előmozdítsa az önértékelés kultúráját, valamint a befogadással és jólléttel kapcsolatos stratégiák és gyakorlatok javítását.
- d) Szakmai fejlődési lehetőségek és iránymutatás biztosítása a nevelési-oktatási intézményvezetőknek a szervezeti változások kezelésében és az inkluzív gyakorlatok előmozdításában történő támogatása érdekében.
- e) Részvételen alapuló és demokratikus iskolai környezet ösztönzése, amelynek keretében bevonják a tanulókat az iskolai és osztálytermi döntéshozatalba, és a – többek között marginalizált háttérű – gyermekekhez és fiatalokhoz igazított részvételi módszereket alkalmazzanak.
- f) Olyan iskolai kultúra előmozdítása, amely értékeli a sokszínűséget, előmozdítja a tanulók jóllétét, erősíti körükben a közösséghez tartozás érzését, és biztonságos környezetet teremt a vitás kérdésekről folytatott párbeszédhez.

Vegyes megelőző és beavatkozó intézkedések

- g) Az együttműködésen alapuló és multidiszciplináris gyakorlatok ösztönzése az iskolákban, valamint a helyi szolgálatokkal, az ifjúságsegítőkkal, a szociális és egészségügyi szakemberekkel, a vállalkozásokkal és általában a közösséggel való partnerségek ösztönzése.
- h) Az iskolák mint az egész életen át tartó tanulás olyan közösségi központjainak támogatása, ahol az oktatás, a képzés és a társadalmi élet szorosan összefonódik a helyi közösséggel, és ahol a közösség közös felelősséget vállal az iskoláért mint tanulási térért.
- i) Az iskolák közötti hálózatépítés, valamint a helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi szintű, több szakmát átfogó tanulóközösségek támogatása az egymástól való tanulás előmozdítása érdekében. Az iskolák ösztönzése, hogy használják fel az európai iskolai eszköztárban, az inkluzív oktatás és az állampolgári nevelés terén kialakított példaértékű gyakorlatok gyűjteményében, valamint a Cedefop korai iskolaelhagyás kezelésére szolgáló szakképzési eszköztárban rendelkezésre álló segédanyagokat.
- j) A „nyelvi tudatosság” előmozdítása az iskolán belül és kívül, arra ösztönözve valamennyi szereplőt, hogy gondolják át a nyelvi és kulturális sokszínűséggel kapcsolatos normákat, értékeket és attitűdöket, többek között azáltal, hogy azonosítják és figyelembe veszik az iskolai közösségben beszélt összes nyelvet, bevonják a szülőket és a családokat, a gondozókat és a tágabb közösséget a nyelvoktatásba, különféle nyelveken rendelkezésre álló segédanyagokat tartalmazó könyvtárakat hoznak létre, és megkönnyítik az iskola utáni nyelvi tevékenységeket.
- k) Az iskolák támogatása abban, hogy az újonnan érkezett migránsok (köztük a menekültek) „nyelvtanulási folyamatának” minden egyes szakaszába hatékony gyakorlatokat építsenek be, többek között a befogadás és az értékelés során (pl. az írástudás, a nyelvi és egyéb kulcskompetenciák átfogó és többdimenziós értékelése révén), a tanulók képesség szerinti besorolásakor és felvételekor (pl. szükség esetén és adott esetben időben korlátozott kezdeti előkészítő órák biztosításával, valamint jóléti és tanulásbeli segítségnyújtás biztosításával a többségi oktatásba való zökkenőmentes átmenet megkönnyítése érdekében), valamint a nyomon követéskor (a migráns tanulók iskolakezdésre és felvételre vonatkozó kritériumok révén történő földrajzi szegregációjának megelőzése érdekében).

- l) A szülőkkel, a törvényes gyámokkal és a családokkal a gyermekeik oktatásának előrehaladásáról és a jóllétükről folytatott hatékony kommunikáció és együttműködés ösztönzése, többek között a helyi közösség kulturális közvetítőinek segítségével. A szülők, a családok és a törvényes gyámok bevonása a tantervi és tanterven kívüli tevékenységekbe (például önkéntes munka az osztályteremben, olvasó és házi feladatíró szakkörök, iskolai könyvtári mentorálás és iskola utáni programok, valamint munkakereső klubok, állásbörzék, munkahelyi gyakorlatok, karrierközpontokban tett látogatások stb.).
- m) A szülők és a családok iskolai döntéshozatalban való aktív részvételének előmozdítása, többek között a tanterv, a tervezés és értékelés, a jólléti és mentális egészségügyi programok, a szociális és érzelmi oktatás, illetve a pályaaorientáció terén, valamint a marginalizált társadalmi-gazdasági háttérű szülők részvételének előmozdítása és támogatása.
- n) A szülők gyermekeik korai olvasási és matematikai készségei elsajátításában való részvételének támogatása, például otthoni könyvek biztosítását célzó rendszerek, családon belüli írás-olvasási készségfejlesztési kezdeményezések stb. révén. A családi tanulásra és a szülők oktatására nyíló lehetőségek bővítése, különösen az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők és a szegénység kockázatának kitettek esetében, a helyi szolgálatokkal és a nem kormányzati szervezetekkel partnerségben.
- o) További támogatás biztosítása a társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű területeken lévő iskoláknak, ahol magas a marginalizált háttérű tanulók száma. Ez szükség esetén magában foglalhatja az ilyen iskolák esetében a diák-tanár arány csökkentését, valamint az anyagok, a felszerelések és az infrastruktúra célzott rendelkezésre bocsátását.

6. Az oktatás sikerének valamennyi tanuló számára történő előmozdításához alapvető fontosságú egyrészt az olyan rendszerszintű jellemzőkbe való beavatkozás, amelyek különböző módokon befolyásolhatják a méltányosságot és a befogadást az oktatásban és képzésben, másrészt az ágazatközi együttműködés erősítése. Az integrált és átfogó stratégia kidolgozása során a következő strukturális intézkedéseket lehet mérlegelni:
- a) A megfizethető, magas színvonalú és megfelelő személyzettel ellátott kisgyermekkorú neveléshez és gondozáshoz való méltányos hozzáférés biztosítása mindenki számára, ami javíthatja a gyermekek jóllétét és kognitív, valamint szélesebb körű szociális és érzelmi fejlődését, megteremtve számukra az oktatásban és az életben való boldoguláshoz szükséges alapokat.
 - b) A magas színvonalú, vonzó és rugalmas szakképzés megerősítése, amely a szakmai készségek elsajátítását kulcskompetenciákkal ötvözi.
 - c) Aktív antiszegregációs politikák előmozdítása, különösen olyan felvételi szabályok elfogadása révén, amelyek lehetővé teszik az iskolák heterogén összetételét, illetve olyan politikák elfogadásával, amelyek a tanulás minőségére összpontosítanak, továbbá a figyelem felhívása arra, hogy az osztálytermi sokszínűség milyen előnyökkel jár az oktatási eredmények valamennyi tanulóra kiterjedő javítása szempontjából.
 - d) A fogyatékkal élő és/vagy a sajátos nevelési igényű tanulók többségi iskolákba való befogadásának támogatása képzett oktatók és más oktatási személyzet/tanácsadók vagy egészségügyi szakemberek által nyújtott hatékony támogatás révén. Ennek együtt kell járnia az iskolai környezet fizikai akadályainak felszámolásával, a megfelelő formátumú tananyagok rendelkezésre bocsátásával, valamint diverzifikált és egyénre szabott tanítási és tanulási megközelítések alkalmazásával.

- e) Az évfolyamismétlés lehető legnagyobb mértékben történő elkerülése és olyan eszközök előmozdítása, amelyek nyomon követik és korai szakaszban jelzik a gyermekek és fiatalok tanulási szükségleteit és nehézségeit, adott esetben célzott és személyre szabottabb támogatást nyújtva.
- f) Alternatívák mérlegelése a korai nyomon követésre annak érdekében, hogy előmozdítsuk a különböző képességszintű tanulók közötti pozitív interakciókat a heterogén csoportokban, és csökkentsük a társadalmi-gazdasági háttérnek az iskolai szegregáció révén a tanulók teljesítményére gyakorolt hatását.
- g) Az oktatási pályák rugalmasságának és átjárhatóságának növelése, például a kurzusok modulárisra tétele, szakképzés-jellegű kurzusok felkínálásával vagy az időtartam és a belépési pontok rugalmasságának előmozdításával. Az oktatás és képzés szintjei és típusai, valamint az iskola és a jövőbeli foglalkoztatás közötti átmenet megkönnyítése, többek között elismerési és érvényesítési mechanizmusok, képzett szakemberek által nyújtott pályaaorientáció, valamint az érdekelt felekkel, köztük a vállalkozásokkal való aktív együttműködés révén.
- h) A többségi oktatásba és képzésbe visszavezető utak biztosítása, és ingyenes hozzáférés biztosítása a második esélyt kínáló, minőségi programokhoz mindazok számára, akik idő előtt elhagyták az oktatást és képzést, amire a megerősített ifjúsági garancia részeként is javaslatot lehetne tenni.
